

Anayasa Mahkememizin Çok Değerli Emekli Mensupları,

Emekli Başkan ve Üyeleri,

Çok Değerli Görevdeki Başkanvekilleri, Değerli Üyeleri

Çok Değerli Raportör Arkadaşlarım,

Değerli Mesai Arkadaşlarım,

Hanımfendiler, Beyefendiler,

Öncelikle hepinizi en içten duygularıyla, muhabbetle saygı ile selamlıyorum. Bu kürsüde daha önce çok konuşma yaptım, onlarca belki. Veda konuşmalarıydı bunların bir kısmı ama bir insan için herhâlde en zor konuşmalardan birisi, hele hele başkalarının veda törenlerinde konuşmuş birisi için en zor işlerden birisi kendi veda töreninde konuşması. Bu yüzden sürçülisan olursa şimdiden affola diyelim. Veda konuşmaları zaten zor, 12 yıl görev yaptığınız bir yerden ayrılırken veda konuşması yapıyorsanız bu daha da zor. Ama bu yaşadığımız hayatın içinde olan bir olay ve hikâyemizin bir parçası, aslında hepimizin bir hikâyesi var ve öz geçmişler okunurken ya da slaytlar yansıtılırken biz o hikâyenin çok küçük bir kısmını görüyoruz. Onun arkasında görmediğimiz ve çoğu kez renkli olmayan siyah beyaz bir hikâye var. Aslında benim hikâyem de böyle bir hikâye, biraz aile içi tören olduğu için kişisel hikâyemden çok kısa bahsetmek istiyorum. Aslında benim hikâyem bana has bir hikâye değil. Bozkırın kavruk çocuklarının ortak hikâyesi. Birçok kişi Yozgat'ın Sorgun ilçesinde doğdu diyor ama nasıl, nerede büyüdü; nasıl bir ortamda yetişti, bunu bilmiyor. Biz de çok fazla zaten bunu kamuoyuna anlatmadık.

Değerli Arkadaşlar,

Ben kırk metrekarelik iki oda bir evde doğdum. Ne zaman doğduğumu annem dahi bilmiyor; ırgatlık zamanı doğdun, demişti bana rahmetli ama ilkokula başlarken eskilerin ifadesi ile kafa kâğıdı alınacağı için nüfus memuru diğer birçok kişide olduğu gibi 1 Ocak gününü bizim doğum günümüz olarak belirlemişti. Dolayısıyla 1 Ocak 1964 gününde resmî kayıtlara göre doğmuşum. Şairin dediği gibi her şey ben yaşarken oldu, doğduğumda henüz Türkiye televizyonu bilmiyordu, daha sonra televizyon icat edildi, daha doğrusu televizyon Türkiye'ye geldi, sonra renklendi. Televizyon renklendikten bir yıl sonra babam rahmetli oldu. Ben 5 çocuklu bir ailenin erkek evladı olarak çok ağır bir yük altında kendimi buldum. Bir anda olgunlaştım. Henüz lise üçe gidiyordum ve öğrenciydim ve çok hızlı bir şekilde büyüdüm. Hani Cemal Süreya'nın bir şiiri var ya "*Sizin hiç babanız öldü mü/Benim bir kere öldü, kör oldum.*" dizeleri gibi hakikaten benim için de hayat babam öldüğünde bir kâbusa dönüşmüştü, dünyam kararmıştı. O sorumluluk duygusu içerisinde 1983'te

Mülkiyeye geldim. Mülkiyede hem öğrencilik yapıyordum hem de Sorgun'daki ayakkabı dükkânının ticaret senetlerine imza atıyordum. Dolayısıyla o sorumluluk omuzlarımızda olduğu hâlde okumaya çalıştık. Hiç unutmuyorum, Mülkiyede Mümtaz Soysal'ın Anayasa Hukuku dersine girdiğimde ilk kez büyülenmişim âdeta. Rahmetli çok güzel anayasa hukuku dersi anlatıyordu ve o gün karar verdim, ben anayasa hukuku hocası olacağım. Oldum da ama hepimiz çok iyi biliyorsunuz ki hoca olmak aynı zamanda talebe olmaktır. Çünkü öğrenmeden öğretemezsiniz ve o günden bugüne 41 yıldır ben anayasa hukuku, temel hak ve özgürlükler, insan hakları, anayasa yargısı alanında öğrenmeye devam ediyorum değerli arkadaşlar ve 12 yıllık Anayasa Mahkemesi dönemi de bu öğrenmenin önemli bir bölümünü oluşturuyor.

Ahmet Hamdi Tanpınar çok büyük bir yazar, *Sahnenin Dışındakiler* diye bir kitabı var, muhteşem bir eser. Osmanlı'nın hemen sonunu Cumhuriyet'in daha kurulmadan önceki İstanbul'unu anlatıyor ve orada çok güzel tespitleri var. Diyor ki "*Aslında biz kelimelerle ve hadiselerle yaşıyoruz. Kelimeler bizi sarhoş eder, yaşadığımız hadiseler de bizi uyandırır hem de kafamıza vurarak bizi uyandırır.*" ve bir hatıratı anlatıyor orada, o kitapta. Eski İttihatçı yeni Kuvvacı gözünde kahraman olarak büyüttüğü bir kişinin özel yaşamına ilişkin bazı bilgileri öğreniyor ve tam bir hayal kırıklığı yaşıyor. Onun üzerine diyor ki "*Biz evvela kelimeleri öğreniriz, sonra yaşadıkça teker teker anlamlarını.*" Bu gerçekten müthiş bir söz ve kendi hayatımıza bunun muhasebesini yaptığımızda bunun böyle olduğunu biliriz. Akademik hayatta biz kelimeleri öğrenerek başlıyoruz. Anayasa'yı öğrendik, temel hak ve özgürlükleri öğrendik, maddelerini öğrendik, adaleti öğrendik, hukuku öğrendik ama bunların anlamlarını, yaşayarak öğrendik ve bunu özellikle Anayasa Mahkemesinde yaşayarak öğrendiğimi sizlerle paylaşmak isterim.

Değerli Arkadaşlar,

Hepimiz çok iyi biliyorsunuz ki akademik hayatla, akademik çalışmalarla pratik birbirinden farklı. Anayasa Mahkemesine gelmeden önce Türk Anayasa Mahkemesini, Türkiye'de en şiddetli şekilde eleştiren akademisyenler sıralamasını yapın deseniz birisine, Türkiye'de bu konu ile ilgilenen arkadaşlara muhtemelen ilk üçe ismimizi yazacaklardır. Gerçekten de Anayasa Mahkemesinin kararlarını çok şiddetli şekilde eleştiren bir akademisyen olarak çalıştım yıllarca ama belli bir üslup çerçevesinde haddimizi aşmadan, kimseye hakaret etmeden, kişiselleştirmeden fikir bazlı eleştirilerimizi yönelttik. Bu çerçevede 2001 yılında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde iken bir makale yazdım. İngilizce kaleme aldığım bir makale, orada şunu savundum. Temel tezi şuydu makalenin: Anayasa yargısı alanında hukuksal paradigmada, iki çeşit paradigma vardır. Biri hak eksenli paradigmadır, diğeri ideoloji eksenli paradigmadır. İlki bireyi, haklarını ve özgürlüklerini esas alır, öncelik olarak onlara ağırlık verir ve onu korumayı amaçlar. İkincisi daha çok devletin temel ilkelerini, devleti ve onun ideolojisini korumayı esas alır ve ona öncelik verir. Bu paradigmlar çatışan paradigmalardır. Kararlardan örneklerle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ile Türk Anayasa

Mahkemesini karşılaştırmıştım ve o makalenin sonucunda şunu önerdim. Türk Anayasa Mahkemesi de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gibi varlık sebebine uygun olarak hak eksenli yaklaşıma geçmek zorundadır. Hak eksenli yaklaşımı benimsemek zorundadır. Elbette, bunlar kategorik ve mutlak ayrımlar değil. İdeoloji eksenli yaklaşımla karar veren anayasa mahkemelerinin hak eksenli kararları da vardır. Hak eksenli kararlar veren bu paradigmayı benimseyen mahkemelerin zaman zaman ideoloji eksenli diyebileceğimiz kararları da vardır. Kişi kınadığını yaşamadan ölmezmiş değerli arkadaşlar. Bize de madem bu kadar eleştiriyorsun Anayasa Mahkemesinin kararlarını buyurun sizi de görelim, dendi bir anlamda ve 2012'de Anayasa Mahkemesi üyesi olarak göreve başladım. Bugün ayrılırken memnuniyetle şunu ifade etmek isterim, 2001 yılında o makalede savunduğum hak eksenli paradigma, hak eksenli yorum hak eksenli yaklaşım bugün Anayasa Mahkemesinde hâkim paradigmadır. Bu değişimi bu dönüşümü biz hep birlikte gerçekleştirdik. Anayasa Mahkemesi başkanı, başkanvekilleri, üyeleri, raportörleri, her düzeyde görev yapan personeli hep birlikte bir yorum topluluğu, yorumcu topluluğu olarak biz bu dönüşümün, bu sancılı dönüşümün bu zor değişimin aktörleri olduk. Bundan dolayı çok mutlu olduğumu, mesut olduğumu ifade etmek isterim. Anayasa Mahkemesi gerçekten bugün özellikle de 2012'nin 23 Eylül'ünden itibaren başlayan bireysel başvuru görevi ve yetkisi ile birlikte hak eksenli yaklaşımla karar vermekte. İnsanımızın temel hak ve özgürlüklerini koruyan, önceleyen, onu devlet karşısında özellikle güvenceye sahip bir özne olarak tanımlayan kararlar vermektedir. Ve vermeye de devam edecektir. Benim inancım ve ümidim o yöndedir. Tabii burada bu kararların ayrıntısına girecek veya hangi boyutlarda bu kararlar varlık kazandı, standartlar nasıl belirlendi ve nasıl yükseltildi, bunun ayrıntısına girecek değilim. Zaten 12 yıldır verdiğimiz kararlar ve kararlar külliyatı, içtihatlar külliyatı bunun en önemli göstergesidir. Anayasa Mahkemesinin web sayfasına kararlar bilgi bankasına girdiğimizde herhangi bir hak ismi ile arama yaptığımızda bunu rahatlıkla görebiliriz.

Şunu da ifade edeyim değerli arkadaşlar hak eksenli yaklaşım bize ithal bir yaklaşım değildir. Bizim değerlerimizde, medeniyetimizde, kültürümüzde ruh kökleri olan bir yaklaşımdır. Hak eksenli yaklaşım Mevlana'nın yüzyıllar önce bize anlattığı ve bize vermek istediği mesajın ete kemiğe bürünmüş hâlidir. Çünkü hak eksenli yaklaşımla haklar eksenli yaklaşımlar birbirinden farklıdır. Bunu özellikle raportör arkadaşlar için söylüyorum. Haklar eksenli yaklaşım sadece temel hakları önceleyen, onu esas alan yaklaşımdır ama hak eksenli yaklaşım hak kelimesinin diğer anlamı olan adaleti, hakkaniyeti de kapsayan bir yaklaşımdır. Dolayısıyla anayasa yargısında hak eksenli yaklaşım dediğimizde anayasal adaleti temin etmek suretiyle temel hak ve özgürlükleri korumayı hedefleyen yaklaşımı, paradigmayı kastediyoruz. Bunu raportör arkadaşlara yaptığım konuşmalarda uzun uzun anlatmıştım. Bir kez daha belki hatırlatmada fayda var ve hak eksenli yaklaşım anayasa yargısında bir tercih değildir, bir zorunluluktur. Çünkü anayasa mahkemelerinin varlık nedeni temel hak ve özgürlükleri korumaktır. Bireyin hak ve özgürlüklerini korumaktır.

Dolayısıyla onu mu tercih etsek, bunu mu tercih etsek durumunda değiliz, bu bir zorunluluktur. Peki, bunu yapmak kolay mıdır? Elbette, değildir. Burada iki önemli niteliğin yargısal aktörlere hâkim olması gerektiğini düşünüyorum. Birincisi başkalarının da bizim gibi insan olduğunu ve insan olma zemininde haklara sahip olduğunu kabul etmek, buna samimi bir şekilde inanmak zorundayız. İkincisi de her türlü zorluğa rağmen, güçlüğe rağmen, esen fırtınalara rağmen duruşumuzu, istikametimizi bozmamamız gerekiyor. Dolayısıyla bu iki yaklaşım inanç ve duruş hak eksenli yaklaşımın hâkim olması ve devam etmesi bakımından zorunluluk arz ediyor diye düşünüyorum.

Veda ziyareti kapsamında üyelerimize gittiğimde bazı üyelerimiz bana dedi ki: Ne hissediyorsun, hani ayrılıyor bir gün sonra bu tören olacak, ne hissediyorsun? Ben de kendilerine dedim ki: Çok hafiflediğimi hissediyorum. Neden hafiflediğimi hissediyorum çünkü âdeta 12 yıl boyunca fırtınalı bir denizde azgın dalgalarla mücadele eden bir geminin limana yaklaştıktan sonra kaptanın şapkasını alıp çantasını alıp gittiği psikolojik hâle geldiğimi düşünüyorum.

Biraz sonra elimi sallayarak hepinize Allah'a ısmarladık diyeceğim. Gerçekten de çok uzun bir yolculuktu bu benim için. Kenan Bey sağ olsun güzel bir şekilde duygularını ifade etmiş. Yorucu bir yolculuktu bu bizim için, geriye yaslanıp bu yorucu yolculuğu yeniden tefekkür etme, tezekkür etme konumunda olacağız. Bu anlamda hakikaten zor bir süreci, değerli arkadaşlar, fırtınalı bir dönemi hep birlikte yaşadık. Hâlâ da yaşamaya devam ediyoruz ama benim nöbetim bitti. Ben inşallah hoş bir sada bırakarak buradan ayrılmış olacağım. Tabii ki bunun takdiri sizlere ve milletimize ait ama şu konuda sizi temin etmek isterim, hak eksenli yaklaşımın hâkim olması ve sürdürülmesi için, insanımızın temel hak ve özgürlüklerinin korunması için, o başlangıçta yıllar önce sahip olduğumuz ideallerin hayata geçirilmesi için Allah da kulları da şahit ki gece gündüz çalıştık. Elimizden gelen her şeyi ortaya koyduk, tüm gayretlerimizi gösterdik. Elbette yanlışlar olabilir, hatalar olabilir, hepimiz insanız ama bu gayretimiz noktasında, çabamız noktasında hiç kimsenin bir tereddüdü olmasın. Başarılı olduysak, belli bir başarı varsa bu sizlerin başarısı değerli arkadaşlar. Özellikle yargısal aktör olarak tanımladığım başkanvekillerimiz, üyelerimiz ve raportörlerimizin başarısıdır. Bir başarısızlık varsa, eksiklik varsa o da kurumun başkanının eksikliğidir, bu da umarım hoşgörülle karşılanır. Tolere edilir diyelim.

Tabii bu tür veda törenlerinde biriken teşekkürler var arkadaşlar. O teşekkürlere geçmek istiyorum ama ondan önce de müsaade ederseniz -belki sabrınızı zorlayacağım ama- kişisel bir hissiyatımı daha ifade edeyim. Bana ne hissediyorsunuz diye sorduklarında bunu söyledim, cevabım buydu. Sormadıkları ama sorabilecekleri bir soru da şu olabilir: Sizin için, size göre anayasa yargıçlığının anayasa üyeliğinin başkanlığının en zor yanı nedir? Ben bunu daha da genişleterek diyorum ki bir insan için dünyada en zor işlerden birisi karar vermektir. Hele verdiğiniz karar her bir insanın hayatını ilgilendiriyorsa, bütün bir ülkenin kaderini ilgilendiriyorsa, insanların özgürlüklerini etkiliyorsa... Bir anlamda hayat memmat meselesi ise o zaman gerçekten de bu karar vermek

dünyanın en zor işidir arkadaşlar. Bunu zaten buradaki herkes kendi tecrübesinden çok iyi biliyor. Karar veriyorsunuz. Ben bu karar sürecini doğum sürecine benzetiyorum çünkü bir eser çıkıyor ortaya, çocuk doğduğunda, karar ortaya çıktığında herkesi memnun edemiyorsunuz. Beklentiler farklı olabiliyor, bir kısmı memnun oluyor verdiğiniz karardan, bir kısmı şiddetli bir şekilde size karşı çıkıyor. Herkesi memnun edemiyorsunuz. O yüzden Anayasa Mahkemesi üyeleri, anayasa yargıçları arafta insanlardır. Ne İsa'ya ne Musa'ya, sözü bunu ifade etmektedir. Ama doğrusu da budur zaten. “*Ne cennet ne cehennem ne dünya, arafım ben*” diyor Sezai Karakoç. Anayasa Mahkemesi üyesi de araftadır. Ve gerçekten sadece Anayasa Mahkemesi kararlarının eleştirisi ile değil zaman zaman eleştirinin çok ötesine geçen saldırılarla da karşı karşıya kalırsınız. Bu anlamda Anayasa Mahkemesi üyesi olmak, başkanı olmak meşakkatli bir iştir, zordur. O ağır saldırılar karşısında yutkunursunuz, öfkenizi içinize akıtırınız. Haksızlık olduğunu bilirsiniz, iftira olduğunu bilirsiniz. Boy boy fotoğraflarınız yayımlanır gazetelerde. Altına her türlü tezviratı döşerler, iftiralar atarlar. İçinizde o isyan, o haksızlığa karşı duyduğunuz isyan büyür, çığ gibi büyür kar topu gibi hâlinde, bir çığa dönüşür. Ağzınızı açmak istersiniz, açamazsınız. İçinizde onu büyütürsünüz ve bütün tahribatı da içinizde yaparsınız. Bu da fedakârlığın önemli bir boyutudur. Dolayısıyla anayasa yargıçısı olmak bedeli ağır olan bir görevdir. Bu görevi önemli olan layığıyla yapıp bir şekilde vadesi dolduktan sonra da veda ederek buradan ayrılmaktır. Çoğu kez mağdurların hakkını korumaya çalışırsınız. Mağdur olanlar size gelirler, bireysel başvuru yolu ile veya başka şekillerde. Siz onların hakkını korurken bir anda kendinizi mağdur olarak görürsünüz. Mağduriyetinizi giderecek bir kadı ararsınız ama bulamazsınız. Sonra Pir Sultan Abdal gibi dersiniz ki “*Dünya kadısından ben sorulmazam, kalsın benim davam divana kalsın.*” dersiniz, eyvallah dersiniz ve gidersiniz.

Değerli Arkadaşlar,

Bu duygu ve düşüncelerle ben bir kez daha hepinize 12 yıllık süre içerisinde gösterdiğiniz anlayış, Mahkememize yaptığınız katkılardan dolayı şükranlarımı sunuyorum. Sizler iyi ki varsınız, bu vesileyle yine Anayasa Mahkemesinde uzun süre görev yapıp ayrılan, çok değerli katkılar yapan emekli başkanlarımıza, emekli üyelerimize, hayatta olanlara sağlık ve esenlik diliyorum. Vefat edenlere de Allah'tan rahmet diliyorum, bütün mensuplarımıza bu vesileyle bütün şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum. Başta Cumhuriyet'imizin banisi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere Cumhuriyet'i kuran kurucu kadroya, kuruluşun ve kurtuluşun kahramanlarına rahmet diliyorum. Gazilerimize de sağlık ve afiyet diliyorum. Tabii teşekkür listesi o kadar uzun ki arkadaşlar her bir arkadaşımızı tek tek zikretmem mümkün değil ama takdir edersiniz ki zor bir görev. Hele hele 9 yılı aşkın zaman boyunca Anayasa Mahkemesi başkanlığı yapmak beraberinde birtakım sürçülisanları da getiriyor. Belki maksadını aşan ifadeleri de getiriyor. Hiç kuşkusuz bunlar olmuştur, bunlardan dolayı hepinizden helallik diliyorum. Sürçülisan olduysa, maksadını aşan ifadelerle kalplerini kırdığım arkadaşlar olduysa -ki mutlaka olmuştur- ben onlardan helallik diliyorum. Benim şayet bir

hakkım varsa herhangi biriniz üzerinde hepinize de hakkımı helal ediyorum. Başta başkanvekillerimize, üyelerimize şükranlarımı sunuyorum. Gerçekten onlarla 12 yıl boyunca görev yapmak, birlikte çalışmak benim için mutluluk kaynağıydı. Çok şey öğrendim ben değerli üyelerimizden. Raportörlerimizle her zaman söylüyorum gurur duyuyorum, Türkiye'nin en iyi hukukçuları bu Mahkemede arkadaşlar. Bunu tereddütsüz söylüyorum çünkü biz kılı kırk yarararak buraya raportör alıyoruz. Arkadaşlarımız bunun şahidi. Türkiye'de hiçbir kurumda -yargısal anlamda söylüyorum- bu kadar titiz bir şekilde belirleme yapılmıyor. Üç kişilik bir komisyon başkanvekilimizin başkanlığında mülakatı yapıyor, o mülakattan geçebilenler başkan tarafından ayrı bir mülakata tabi tutuluyor ve bu şekilde Anayasa Mahkemesi raportörlüğüne arkadaşlar başlayabiliyor. O yüzden ben raportör arkadaşlarıma şükranlarımı sunuyorum. Onlar Anayasa Mahkemesinin motor gücü, onlar Anayasa Mahkemesinin mutfağında, o kararları bir anlamda hazırlayan, taslaklarını hazırlayan, raporlarını hazırlayan çok değerli hukukçularımız. Onların bu hak eksenli yaklaşımla yazdıkları taslakların devam edeceğine inanıyorum, kendilerine gerçekten her bir arkadaşımıza teşekkür ediyorum. İdari anlamda Genel Sekreterlik inanılmaz çalıştı, 12 yıl boyunca hem daha önce görev yapan genel sekreterimiz, hem mevcut Genel Sekreterimiz Murat Şen çok yoğun bir gayretle çalıştı. Ve tabii ki arkadaşlar idarecilik de başkanlık da öyle, genel sekreterlik de öyle, diğer görevlerde de öyle. Herkesi memnun etmek çok kolay değildir. Bazen farkında olmadan insanları kırabiliyoruz veya isteklerini yerine getiremeyebiliyoruz. Dolayısıyla bu meşakkatli görevi en iyi şekilde yerine getiren Genel Sekreterimize ve yardımcılara çok teşekkür ediyorum, Yücel Bey'e, Yılmaz Bey'e çok teşekkür ediyorum. Özel Kalem birimimize çok teşekkür ediyorum hem önceki Özel Kalem müdürlerimize hem şu an görevde olan Hakan Bey'e teşekkür ediyorum. Anayasa Yargısı Araştırmaları Merkezi bizim için çok önemli değerli arkadaşlar. 2018'de Genel Kurulumuzun tensibiyle, kararıyla kuruldu ve Anayasa Mahkemesi ile üniversite arasında -akademi arasında- bir köprü oldu. Orada çok güzel çalışmalar yapıyor arkadaşlar, hem bilimsel sempozyumlar konferanslar düzenleniyor üniversitelerle birlikte hem de güzel eserler ortaya konuyor. Onlara da başta koordinatör arkadaşımız Ömer Bey olmak üzere çok teşekkür ediyorum. Basın Müşavirliğimiz ve Kütüphane birimimiz de çok özverili bir şekilde çalıştı. Geldiğimizde bir söz vermiştik, demiştik ki kütüphanemizde kitap sayımız en az 50 bin olmalı. Uzmanlık alanında 50 binden fazla kitabımız var arkadaşlar. 8 bin civarındaydı 2015'te kitap sayımız ve kütüphanemiz hatırlarsınız çok iyi bir ortamda değildi. Âdeta depo mahiyetindeydi ve şu anda güzel, güzide bir ortamda, seçkin bir ortamda kütüphane hizmetlerine arkadaşlarımız devam ediyor. Bir teşekkürü de Dış İlişkiler birimine buradan aktarmak istiyorum. Bu süre içerisinde biz hak eksenli yaklaşımı sadece Türk Anayasa yargısında hâkim kılmanın uğraşı içinde olmadık. Uluslararası arenada da Türk Anayasa Mahkemesinin hak eksenli yaklaşımla verdiği kararları anlatmanın çabası içerisinde olduk. Anlatmakla da kalmadık uygun platformların oluşturulması için gayret gösterdik ve iki önemli platform oluşturduk. Biri Türk dünyasını bir araya getiren TÜRK-AY yani Türk Dünyası Anayasa Yargısı Konferansı, diğeri de İslam dünyasını bir araya getiren -İslam dünyası anayasa

mahkemelerini bir araya getiren- İslam Dünyası Anayasa Yargısı Konferansı, İDAY. Bu iki konferansın şu anda dönem başkanlığını Türk Anayasa Mahkemesi yapıyor ve bu konferanslar bünyesinde yaptığımız toplantılarda da biz her zaman Türk Anayasa Mahkemesinin hak eksenli yaklaşımını, paradigmasını anlatma fırsatı buluyoruz. O yüzden Dış İlişkilerde görevli arkadaşlarımıza da başta Müdür Vekilimiz olmak üzere çok teşekkür ediyorum. Yine bu vesileyle benim açımdan bugünün en anlamlı armağanlarından biri olan “Zühtü Arslan’a Armağan”ı hazırlayan arkadaşlara teşekkür ediyorum. Benim için hazırladığınız bu iki ciltlik kitap emeklilikte boşluğa düşmemi engelleyecek ve yarından itibaren burada yazan bu güzel yazıları -tahmin ediyorum çok güzel yazılar her biri- okumaya başlayacağım. Başta editörlere çok teşekkür ediyorum, Engin Bey’e, Yusuf Bey’e, Ömer Gedik Bey’e ve Murat Şen Bey’e çok teşekkür ediyorum çünkü kolay bir iş değil bu. Çok özverili bir çalışma gerektiriyor. Uzun süredir arkadaşlar bunun editörlüğünü yapıyorlar, ayrıca bu armağana tanıklıkları ile şiirleri ile ve makaleleri ile, yazıları ile katkı yapan tüm arkadaşlara, yerli ve yabancı tüm müelliflere de teşekkür ediyorum, şükranlarımı sunuyorum. Bana verilmiş bu Mahkemede en güzel hediyelerden biri bu. Yeni Başkan’ımız Kadir Bey’e de bu anlamda teşekkür ediyorum. Tabii bir de bu tür veda törenlerinde her sıkıntıyı birlikte paylaştığınız aileniz vardır, onlara da bir teşekkür borcunuz vardır. Benim borcum o kadar birikti ki aileme, burada kuru bir teşekkürle nasıl bunu öderim, çok emin değilim. Hakikaten akademisyen olan arkadaşlar bilir, akademisyenler çekilmez insanlardır, aileler için zor insanlardır hakikaten. Bütün mesailerini çalışmalarına ayırırlar ve ailelerini ihmal ederler. Buna ben de dâhilim maalesef, hele 12 yıllık yoğun Anayasa Mahkemesi üyeliği ve başkanlığı dönemi olunca bu ihmalkârlık daha ileri boyutlara ulaşıyor. Bu anlamda ben değerli eşime ve sevgili çocuklarıma teşekkür ediyorum. Umarım onlar beni bağışlarlar, kendilerinden çaldığım emeği ve vakit için. Bu anlamda geçen haklarını helal ederler. Onlara buradan gıyaplarında teşekkür ediyorum. Sağ olsunlar, var olsunlar.

Sözlerime son vermeden evvel Anayasa Mahkemesinin yeni başkanı seçilen Sayın Kadir Özkaya’yı bir kez daha tebrik ediyorum ve kendilerine başarılar diliyorum. Hiç kuşkusuz 12 yıl boyunca yaptıklarımız olduğu gibi yapamadıklarımız da var, başardıklarımız kadar belki başaramadıklarımız da var. Umarım bu süreçte bundan sonraki süreçte yeni Başkan’ımızın yönetiminde anayasa yargısı alanında daha etkili ve verimli çalışmalara imza atılacaktır. Bunu da yürekte temenni ediyorum. Son olarak şairin dediği gibi “Başlangıç dediğimiz çoğunlukla sondur ve sona erdirmek aslında başlangıç yapmaktır. Son, yola çıktığımız yerdir.” Değerli arkadaşlar, buradan mülhem ben bugün 2012 yılında tam 12 yıl önce yemin ederken, Anayasa Mahkemesi üyeliğine başlarken yemin töreninde taktığım kravattı taktım. Dolayısıyla son değil yola çıktığımız yer, şu andaki ulaştığımız menzile. Oradan, kaldığımız yerden devam edeceğiz. Ben bu duygu ve düşüncelerle hepinizi bir kez daha muhabbetle selamlıyorum. Hakkınızı helal etmenizi tekrar temenni ediyorum. Hepinize sağlıklı, huzurlu, güzel günler temenni ediyorum. Her şey gönlünüzce olsun. Sağ olun, var olun.

Zühtü ARSLAN
Anayasa Mahkemesi Başkanı